

EDINOST

Glasiło Slovenskega političnega društva za Primorsko

sv. edinstvo je moč.

«EDINOST» izhaja 2 krat na teden vsako sredo in soboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gl., za polu leta 3 gl., za četrt leta 1 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnice, reklamacije in inserate prejema Opravištvo, via Torrente, «Neva tiskarna».

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu «via Torrente» «Nuova Tipografia»; vsak mora biti frankiran. Rokopis brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznaila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó: pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Adresna debata v drž. zboru.

Zadnjo soboto se je začela prava pravcata parlamentarna vojna, katero je provocirala krajna falanga Velikonemcev. Stara je navada, da parlamenti odgovarjajo na prestolni govor z adreso in v tej adresi naznanja večina svoje težnje. Ali tudi manjšine navadno predlagajo svoje posebne adrese, in tako se je tudi te dni godilo v drž. zboru. Adresa večine je po nekakem odmev na prestolni govor, ona vse odobrava, kar je krona zaznavala kakor program vlade v sedanji legistativni dobi, posebno pa adresa povdarja avtonomijo in svobodni razvitek vseh narodov mnogojezične Avstrije. Adresa manjšine je tej adresi diametralno nasprotna; ona se protivi vsakej avtonomiji in gode staro pesem Velikonemcev, da Avstrija mora propasti, ako ne dobe oni zopet kmalo vladnih vajetov v roke.

Adresa večine se skrbno ogiblje prenapetega povdarjanja federalističnih načel in je očitno izraz sedanjega političnega stanja v Avstriji, ko mora večina na vse strani obzir imeti, da ne omaje sebi še precej ugodnega položaja. Adresa manjšine pa je izraz skrajne arogantnosti stranke, katera se precenja in je zgubila v svoji obupnosti, zaradi zgubljenih vladnih jaslí, vsako trezno državniško stališče.

Prvi dan je govoril in sicer prvi Carnieri, katerega Velikonemci obrekujejo z imenom filozof, ali ako je kedaj imel smolo ta nemški »filozof«, imel jo je letos, govorila sta za njim še dva druga njegova kolegi in Italijan Bertolini, kateri prav za prav sam ne ve, kaj je povedal.

Potem pa je poprijel besedo voditelj českega naroda, dr. Rieger in govoril dolg dobro osoljen, miren govor, polen državniške modrosti. Govor

dr. Riegerja je bil primeren možu, kateri ga je govoril, in enunciacija velike vrednosti za vso desnico. Takih govorov se ne sliši vsak dan ne v našem, ne v drugih parlamentih; zato pa je govor napravil globok vtisek ne le na desnico, temuč tudi na levico.

Zadnji je prvi dan govoril toliko napadani profesor Šuklje, in govoril je tako dobro ter Velikonemce tako izvrstno pobijal, da je njegov govor napravil najboljši vtisek na desnico ter hudo razdražil levico; dokaz temu je, da levičarski listi Šukljeja ostro napadajo, mej tem ko ga česki in drugi federalistični listi jako hvalijo in povdarjajo, da je desnica s Šukljejem pridobila dobrega govornika in ostrega debaterja.

Z deviškimi svojim govorom je g. Šuklje pa tudi dokazal, da hoče pošteno zastopati in zagovarjati pravice svojega naroda in to je dokazal toliko bolj, ker ga celo oficijozni listi napadajo, čes da je preoster in se celó zgublja v šovinizem. Nemcem je namreč uže to šovinizem, da je Šuklje povdarjal, da je naš, slovenski jezik, popolnoma na istej stopinji, kakor drugi evropski jeziki. Prvi dan debate je bil za desnico jako srečen in so zaradi tega levičarji le še bolj razdraženi postali.

Mnogo burnejši, nego prvi dan, bila je jezična bitka v ponedelek. Levica, po hudih udarcih, prijetih posebno po Riegerjevem upravnem diplomatično-državniškem govoru, še bolj razdražena, začela je strelati uže z najdebeljšim strelivom.

Govoril je najprej nek renegat Krepek, rodoma Čeh, ali privrženec skrajne nemške stranke, povedal ni čisto nič pametnega; za njim je govoril dr. Gregor in jako dobro zagovarjal sedanjo vladno in kazal na njo uže dosedanje uspehe. Na to pa je

začel uže znani nemški stekliš dr. Knotz na jako aroganten način napadati desnico, posebno Čehe in vladno, prerel je vladi vse, kar je sploh mogoče in da bi napravil tudi vtisek na najvišje kroge, začel je na dolgo in široko praviti, da se je pod sedanjo vladno zanesel tudi narodnostin razpor mej vojsko, nadalje je rekel, da je namestnik na Českem pristranski človek, da še celo sodniki na Českem niso več neodvisni, duhovščina na Českem pa je uže skoro vsa česka, in dela za Čehe tako sicer, da Nemcem na Českem družega ne preostaje, nego da zapuste katoliško cerkev, pa se vržejo v naročje nemškemu protestantizmu, proti konci govora je dal tudi razumeti, da Nemcem ni nič za Avstrijo, katerej niso oni gospodarji. Ves ta govor je bil po nekakem veleizdajski in je prejasno kazal svojo tendenco, da se ž njim viši krogi strajajo, nemško prebivalstvo v Avstriji pa prav dobro naščeva proti vladi.

Ministrski predsednik grof Taaffe, vidno razdražen, precej je Knotza jako ostro zavrnil. Branil je pred vsem českega namestnika in izrekel, da je grdo ljudi napadati, ki niso nazoči in se ne morejo braniti, na to je branil vojsko in rekel, da njemu ni znano, da bi se širil narodnostni prepir tudi mej vojsko, da pa hočejo prav Velikonemci po sili zanesti ta prepir v vojsko, nad vse patrijotično, kar pa je vse drugo nego patrijotično in kar mora obsojati vsak pravi avstrijski patrijot.

Ta odgovor je Velikonemce tako razburil, da so začeli na ves glas vpiti, naj ministrski predsednik svojo besedo prekliče, ali desnica je grofu Taaffeju tako burno ploskala in njegove besede tako živahno odobraval, da so Velikonemci kar besneli in na desnici konečno le še smeh obudili.

Govoril je potem knez Alfred

Liechtenstein, vodja nemško-konservativne stranke, jako lep govor, v katerem je povdarjal, da Nemec v Avstriji lahko varuje svoje interese tudi potem, ako drugim narodom privoščí, kar jim gre; on se nadeja, da se konečno doseže popolna poravnava mej narodi v zmislu sedanje vlade.

Zadnji je govoril še mladi Plesner, mož, kateri si daje več avtoritete, nego je ima, on se zavaruje proti temu, da bi bila levica kedaj napadala vojsko in zahteva, da grof Taaffe prekliče, kar je v tej zadevi izustil.

Tretji dan je bil še bolj vroč. Velikonemci so precej v začetku seje naskočili predsedništvo, češ, da mora pozvati ministerskega predsednika na red, katero zahtevo je pa predsednik dr. Smolka kar na kratko odbil. Ni jim šlo tudi tretji dan ne, da bi provocirali večí škandal, katerega so Velikonemci zdaj tako želni.

Ali uprav mrzla kopelj za Velikonemce je bilo pismo vojnega ministra, katero je ministrski predsednik prečital in karero se glasi, da vojni minister ni nikoli izdal nobene naredbe glede tega, da bi se zabranjeval v vojski arodnostni prepir in da je v vojski edno stari duh ter neomajena zvestoba.

Ta objava vojnega ministra je bila sprejeta od desnice z gromovitim več sekund trajajočim odobravanjem, mej tem ko so levičarji kar ostrmeli. Od levece so tretji dan govorili profesor Eduard Suess, dr. Schup in česki renegat Svoboda; pogrevali so, kar so bili uže drugi rekli, od desnice sta pa izvrstno govorila slovenski poslanec kanonik Kljun in poljski grof Dzieduszycky. Ali najzanimivejši je bil pač govor nemškega poslanca Heinricha, kateri zastopa česke Nemce pa je osnoval posebno, tako zvano gospodarsko stranko na Českem. Ta pošteti Nemec je Velikonemce tako

PODLISTEK.

Hiša.

(kulturno-zgodovinska črtica.)

J. Trošt.

(Konc.)

Ako primerjamo naše oltarčke v »hiši« z ruskega muža »obraz« in če promovemo še nekoliko kraj in okoliščine, kde in kako stoji ti in oni, vsiljuje se nam nehote misel: to je nekaj sorodnega.

V istini interesantna sorodnost! V »Slov. večernicah« l. 1872. je priobčen jako popularen spis z naslovom: »Običaji in navade na Ruskem«. Spisal F. M. O. kder je precejšna razlaga o svetih podobah, od koder posnemam tu nekoje stavke: »V oglu vsake sobe visi kaka podoba, (mislim, če ima hiša več sob, v najvažnejši). Pis. in pre dno vedno goreča svetilnica; ta podoba ima na vsakega Rusa tako moč, da vse prej pozablí, nego pa podobi prikloniti se in z nekoliko križi pokazati jej svoje čiščenje«. pag. 97. Dalje piše pisatelj v istej knjigi: »V kmečkih sobah (pa) zagledaš celo rajdo svetih podob v posební, z delanimi cvetlicami, dišečimi rastlinami in z nežnimi pregrnili okrašeni omari, ki je mnogokrat podobna pisnemu, otrokom za zabavo in veselje se

stavljenemu oltarčku«. pag. 97—98. Naši oltarčki dakako, da niso tako okrašeni in odičeni, to je pri nas, kakor je hiša, ki se več ali manj zanima za stvar; ipak bi si upal pokazati v bolj goratih krajih naše Notranjske skoro v slehernej priprostej hiši temu večo ali manjšo sled.

Ali niso svete te podobe morebiti nekako nadomeščevanje prejšnjih podob in kipov? Da ne bi bili imeli pradedje naši v svojih prostorih, namreč v »hiši«, podob umrlih starih in njih pepela, težko da bi se bili kedaj posle domislili na takov način čestiti podobe in svetnike vere krščanske. Naš narod se sicer sila trdno drži katoliške svoje vere in to uže od nekdaj, ali da bi se je bil boljše oklenel nego svoje prvotne, tega ne moremo misliti, imajoč pred očmi krute boje vseh slovanskih plemen pri sprejemanji nove vere.

Ali kaj bi več govoril o tem, vsaj je uže dobrih tisoč let, odkar smo sprejeli vero Kriščevo; pa naj se napoti kedo dandanes mej naše gorske ljudi, videl hode marsikaj, kar se ne strinja z duhom krščanskim, niti z duhom naprednjakega našega veka; videl hode mnogo stvari, ki so še prave malikovalske korenike, večkrat tudi ognjene s plaščem krščanskim, n. pr. morsko nogo na vratih kacega hleva it. V. Vera v coprnice, škrate in druge manjše škratije, kakor sploh v ponočne duhove, gotovo ni v duhu naše dobe prosvete in napredka. Marsikak malikovalski običaj se je vgoznil v drugi slični krščan-

ski, da sedaj skupno životarita liki hrast in posilni njegov najemnik, tičji lim.

Po sorodnosti naših običajev z ruskimi sklepami moremo, da so imeli Slovani iste običaje, ko so se bivali skupno v svojej pradomovini — v osrednji Aziji. Verjetno je, kakor piše Krüger (»Urgeschichte des Indogermanischen Stammes«, pag. 34.) posnemaj grškega pisca Arriana (Eustath. ad Dionis. Pierg. v 378.), da so Veneti zapustili svojo pradomovino v Aziji poradi vojne, ki so jo imeli z Asirci; Asirci pa so začenjali arijanske narode pobojevati okoli l. 2200 pred Kr. Dakle kakih sto let po Abrahamu. Slavni Gilferding ima to nekoliko pozneje (v letu 1270); a kakor trdi g. D. Trstenjak, bilo bi boljše, da verjamemo prvemu.

Gotovo, da se je ta selitev vršila več stoletij, in ker so došli Slovani zadnji v Evropo, kar svedoči njih geografska lega, smelo trdimo, da se je njih selitev vršila v istini nekoliko pozneje. Lahko je minolo več kot tisoč, predno so Slovani, kot od nekdaj kmetijski narod, prebrodili nižave v Turkestanu, ob Aralskem jezeru, onda pak, reko Ural prestopivši, po ruskih stepah počasi se pomikaje proti zahodu, dok niso prvi narodi debila slovanskega trčili ob Germane in Romane, osobito Slovenci, Čehi in polabski Slovani.

Če pomislimo na zemljepisno lego zemelj, katere so imeli in kolikor jih imajo še sedaj Slovenci v svojej lasti, in pa na lego daljne Rusije, uvrstí se še bolj naša

trditve, da so morali imeti Slovani svoje domače bogove v »hiši«. Kajti dokazano je, da so bili vsi Slovani nekdaj samo jeden narod, in jedva potem, ko so se razkosali pri preseljevanji, začela so se narečja njihova. Ker je pa pot od Urals do Alp precej dolga, in kakor za narod, ki kmetuje mejpotoma, še daljša, morali so priti Rusi mnogo kasneje v Evropo, nego Slovenci. Opta je tedaj trditve, da so omenjeni običaji iz dobe pred selitvijo — iz dobe prahistorijske.

Izraz »hiša«, koji menim tukaj in koji je v nepretrganí zvezi z obravnavanimi »obrazci«, bil bi dakle ž njimi iste, če ne še večje starosti. Ne trdim, da je bil izraz morebiti uprav ta, ali pojem njegov je moral biti isti.

Slovniški rekli bi, da je »hiša« (katero menim) nekaka jezikovna figura, kder smo vzeli del mesto celote. Jaz pa menim, da je prav ta pojem bil podloga poznejšemu, ki ima večí obseg. Potem takem bil bi pojem »hiša« bitstvo pojma, s katerega besedo: hiša označujemo dandanes celo bivališče.

Kakor sem uže omenil na drugem mestu, bila je hiša s prva samo počivališče, toraj le oni prostor, kateri Notranjci označujejo sedaj istim znakom, najme z besedo »hiša«.

Tedaj je bila beseda hiša i faktiški bitstvo sedanje hiši (haus, domus, kuća).

ošteval, da so kar škripali od jeze, pa kaj ne bi, ko jim je lastni domorodec na zobe rekel, da ne gre, da bi več zatirali česki narod, ki je eden najinteligentnejših v Evropi. Z razburjenostjo se je končal torej tudi tretji dan parlamentarne vojne.

(Konec prih.).

Cerkve, šole in pota.

(Popis Labinjščine v Istri)

(Konec).

Šole ni v Svetem Martinu. Radostno in zabavno bilježimo, da se sedajni g. župnik s podučevanjem otrok v branju in pisanju ukvarja, katerih ima vsakako več, nego v Sv. Nedelji, kjer je ustanovljena ljudska šola, kakor smo že opomnili.

Ako bi se pa v tej župi šola ustanovila, kje bi se morala ona zidati? Le v Barbičevem selu, kjer je pred nekoliko leti nekdo uže privatno otroke podučeval, od kodar je do precej velikega sela Kunj in do ne jako malega L-tajca komaj pčile pol ure hoda, in v teh treh selih smo 93 za šolo sposobnih otrok našli od 6.—12. leta.

Ker je županija sv. Martina sploh ravna, zato so tudi pota v boljem stanju, nego v drugih župah. Svetomartinčani imajo svojo cesto, ki se pri Dubrovi druži z Svetonedejsko. Tudi iz Vinčič drži cesta, katero je premoglo društvo iz Krapna na svoje troške napravilo in ta cesta se združuje z Svetolovreško in Labinjsko. Opomniti nam je še to, da je rečeno društvo na svoje troške šolo ustanovilo z napisom: «Werksschule», kjer se pa samo talijanski in nemški podučuje, tedaj tudi pri teh hrvatskih in slovenskih otroci hrvatski jezik ne nahaja mesta, to se zna, da temu niso krivi njih delavci, ki morajo svoje hruške in slovenske otroke v šolo pošiljati, ampak njih ravnanje, ki bi rado vse nemško imelo do Adrije!

3. V Svetolovreško cerkev, premda je prozračna z visokim nehom, zgnetlo bi se komaj 3 del župljanov. Okoli nje je, kakor pri Sv. Luciji v Skitaci, pokopališče. Res je, da v teh dveh župah ljudje navadno visoko starost dočakajo in da jih vsako leto le malo umre, vendar je treba za časa poskrbeti in pokopališče drugod stráni od cerkve napraviti, kajti v slučaju kake kužne bolezni bi moglo jih več umreti in ne bi imeli mesta, mrličev zakopati. Župna cerkev, ki je prav na sredi župe, podaljšala bi se s časom lahko brez velikih stroškov, umeje se, da bi se potem pokopališče moralo odstraniti in drugje v manj kamenitnej zemlji napraviti. Ako bi se tedaj pokopališče premestilo, storilo bi se lahko večje, koje bi zadostovalo za to župo in za bližnje selo Borovlje Skitaške župnije, od kodar ljudstvo radi bližine v Sv. Lovreč zahaja.

Ako tudi so v tej župi vasi ali sela precej skupaj in ne raztresena, kakor v dveh prvo rečenih župah, vendar tudi tukaj nemajo šole. Bližnja sela Sv. Lovreča imajo 60 otrok, ki bi morali v šolo hoditi, k temu bi se vzelo še selo Borovlje, kjer je 19 za šolo sposobnih. Opomniti moramo, da je bil lanskega leta pravico ljubeči e. kr. okrajni glavar plemeniti gospod grof Manzana osebo v Sv. Lovreču, da se prepriča o potrebi šolskega zidanja, tudi je sestavil zapisnik. Ne zna se prav vzroka, zakaj je sedaj vse zaspalo, premda bi moralo vsakemu državljanu biti na srcu, da se zmanjša število vojakov neveselih v čitanju in pisanju.

Da Svetolovrečani v resnici žele, da bi njih otroci se kaj naučili, pogodili so se, ker so sami z mnogimi delom zadržani, svoje otroke učiti, z nekimi Labinjanom, da jim hodi on otroke krščanski nauk učiti. Ali kaj se je dogodilo? — Labinjan nevesel hruškega jezika, učil jih je talijanski, česar otroci niso umeli, drugič je malo preveč pil, vpijani se in je otroke klet, namesto moliti učil. — V Svetem Lovreču bi se, po naših mislih, za šolsko zidanje lahko našlo pomoči in denarja, ker je prav tik župnikove hiše, velika in prazna hiša poštenega kmeta Martina Gobčiča, ki jo je kupil od gosp. Dragonja. Da bi se za njeno popravilo potrošilo kakih 300 gld., popolnoma bi zadostovalo, in rečeni Gobčič bi zato svrhu to hišo rad dal v najemščino za omenjeno svoto za celih 10 let; posebno ker ima tidi sam otrok, ki bi v šolo hodil.

O potih se tu skoraj govoriti ne more, ker jih ni. Ako greš iz Labinja v Sv. Lovreč, greš po strašno slabem in nevarnem potu, tudi po polju se lahko zaide in zgubi, posebno tam, kder se obrne na Traget. Od tu dalje se pota, kakoršna so, križajo sem in tja, ki so pa veči del z nekimi lesami zaprta, da sam ne veš, katera je prava pot, tudi si lahko vso obleko raztrgaš radi mnogega trnja, ki pokraj potov raste. Čuditi se moramo Labinjske gospodi, da ne skrbijo za popravilo teh potov, ker imajo tam svoje ščancije, posebno mnogo jih ima plemenita družina Lazzarini, katera v teh krajih mnogo tunjera vlovi; na iztoku Raše (Arse) leži poluotok,

ki se Dubac imenuje, v njem se vsako leto mnogo dobov (hrastov) seka, in od tega se imenuje tudi župa Sv. Lovreč v Pred Dubcu, ne pa kakor nekateri pišejo, Sv. Lovreč v Predubcu.

4. O t. tu prideš uro hoda v župo Sv. Lucije na Skitacu. Krasen je na tej gori v lepem vremenu razgled. Pred taboj se razprostira kvartnerski zaliv z svojimi otoki, ravna Poljščina; pravijo, da se z dalekogledom celo Benetke in Jakin (Ancona) vidi. Gora je sedaj gola, ker sekira ni nobenemu hrastu prizanesla. O t. teh nekdanjih hrastov vidi se še denašnje neki debel in velik hloč, ki služi za gredo v nekeji hiši, tudi zemljo so vetrovi in veliki nallivi v morje znesli in tako je z laj gora ostala gola.

V cerkvi Sv. Lucije, v kateri je še pred nekoliko leti njihov tadašnji župnik Dalmatince glagoljsko maševal, stalo bi komaj 4. del župljanov. Sirota, kakor njene sestre, je brez cerkvenih dohodkov, dobro bi bilo, da bi se vendar uže osvobodila dekanjskih pobodov in prinesla za Koperski konvikt. Da bi se za zveličanje tega siromaškega ljudstva malo bolje skrbelo, morala bi se župna cerkev, ki je sedaj na naj zadnjem mestu župe, v sredi župe zidati in to v »Drenju«. Mi smatramo sploh Labinjščino za pušavnike, in spokornike, kajti prav tu je izložen pustinjastvu.

Šole tudi tukaj ne nahajaš. Sv. Lucija, ki se tudi Skitaca imenuje, ima z Skvartanskim selom samo 28 za šolo sposobnih otrok. Kde bi se tedaj šola zidala? Nikder drugej, nego v Drenju, kder ste v bližnji polovici ure seli Ravne in Čerovica in vsa tri sela skupaj imajo 60 otrok, ki bi bili v dolžnosti v šolo hoditi.

Pravih potov tudi tukaj ne nahajaš, ampak samo naravske, kakor jih je Bog ustvaril. Kdaj vendar pride zaželeni čas, da slavna Poreška junta tudi za sliškanega Hrvata, ali kakor ga ona imenuje, »Ščavona«, začne skrbeti, in nekoliko nje-gova pota vredi, da se bo vsaj po njih hoditi moglo!! Rekli smo, da župnijo Sv. Lucije sploh imenujejo Skitaco, to pa radi grdih potov, ker se moraš od kamena do kamena, od nasipa do na sipasem in tja bitati ali skitati in od tod ime Skitaca. To ti je, dragi čitatelj, precej obširen popis Labinjščine v tužnji Istri. Tužno je njeno sedanje stanje, manjkajo jej, kakor se vidi iz tega resničnega popisa, vsi pogoji, koji bi storili narod moralno vlijuden in zadovoljin.

Na vsej Labinjščini se do sedaj ni brigal za ljudsko blagostanje nobeden glavnih faktorjev, ki so v dolžnosti tem siromakom v pomoč priskočiti.

Zato se sklicujemo na človekoljubna poglavarstva, toliko telesna, koliko duševna in jih prosimo za Boga milega, da pridejo temu narodu v pomoč; in prav zato smo ta popis za tisek pripravili.

Politični pregled.

Notranje dežele.

V seji poslanske zbornice v 20 dan t. m. je načelnik naznanil, da se delegaciji odpreti 22. t. m. opoldne. Potem je poslanec Sues govoril o samoupravnih i narodnih prizadevanjih, napadal Riegerja in Liechtensteina ter kazal na Ogersko, kder se združevanje oblasti vrši deželi v blagostanje, pri nas pa je prav nasprotno. Govornik očita večini, da je ona jezik zavezala zgornjeavstrijskim velikim posestnikom, svojo moč rabila za predrugačbo šolskih zakonov ter posameznim deželam dala sovražene zakone; nje načelo je: »pravice deželam, bremena državi.« Govornik hoče vedeti, kako misli vlada o samoupravi po Riegerjevi izjavi. Govornik odbija očitaje, da levica napada vojsko, ona izvršuje le svojo dolžnost, ko izreka svoje bojazni in pravi, da levica pričakuje izjave ministerskega načelnika, v kateri prekliče včerajšnje očitaje.

Poslanec Kljun pravi, država bi si podpisala smrtno sodbo, ako bi se hotela urediti na enostranskem stališču. Ona mora temu nasproti vse narode enako objeti; tista vladna oblika je sploh najboljša, ki računa z vsemi tistimi faktori, ki sestavljajo državo in v svoj preudarek jemlje vse njihove lastnosti. Govornik z veseljem pozdravlja kmetski dedinski zakon, kakor tudi zakone za delavce in izreka zaupanje do vlade.

Poslanec Schaub trdi, da je jezikovni ukaz ena največjih političnih napak. Obečanja prestolnega govora od leta 1879 se večinoma niso spolnila. Predrugačbe zakonov o vredbi zemljiškega davka, javnega varstva in obrstva so se sklenole v reakcijskarnem duhu, zamanj so bile vse poskušnje levice za napredniške nazore. Tudi so bile zamanj poskušnje soci-

jalnega postavodajstva, ker je večina politične nagibe vanje mešala. Manjšina zastopa pravo Avstrijo.

Potem je ministerski načelnik prečital državnega vojnega ministra pismo, v katerem on izjavlja, da ni razposlal nobene okrožnice, da bi varoval narodne prepire v vojsko. On bi uže v začetku bil vsako tako poskušnjo zadušil, ali za to ni imel nobenega vzroka, v vojski je pravi duh neskaljen.

Poslanec Dzidusz pravi: Narodnih nemirov niso krivi Slovani, ker v njihovem interesu ni, da bi javno menenje zoper sebe dražili. Saj se nikakor ne bojujemo zoper rabo nemškega jezika v uradih, v vojski in diplomaciji, ali Avstrija ni mehanična, ampak ona je organska celota mnogih narodov in to je treba v račun jemati. Žal, da se je na Poljsko še premalo oziralo. Govornik spomina na poljsko zgodovino. Poprej je bila Poljska tudi inogojzična država, ko pa je napuh vzrastel mej enim delom, raztrgal je državo. V Avstriji je proganjani jelen našel zavetje, tu morejo Poljaki svoj jezik in svoje vlastitosti gojiti, in zato ljubijo Avstrijo. Avstrija ne more spolniti velike svoje kulturne naloge, ako jo vlada le ena stranka, le en narod. Govornik svari levico, naj narodom ne vsiljuje nemške kulture, ampak pušča, da se vsak narod po svoji razvija. Potem pobija Suesseve trditve.

Poslanec Swoboda trdi, da je v stavku v adresi, ki govori o zvestobi do države in lojalnosti, nasprotje, ker razvijanje avtonomije državo raztrga. Govornik pravi, le največje domoljubje nas je primoralo, da smo sem prišli; kaj pa bi tu hoteli, ker prestolni govor obeča daljšo hojo po sedanjih potih. On od svoje strani bi državnemu zboru najrajši hrbet obrnol. Avstrija je uže zopet skoraj postala stara policijska država. Govornik graja dosedanje postopanje vlade, govori o proganjanju Nemcev na Českem po Čehih od 13. veka do danes. Najbolje bi bilo obrniti se na krono, ali za nas, pravi govornik, nedosegljiva je krona; govornik sklepa: Okličite federalizem, napravite homatijo, boste uže videli, kaj pri tem pridobite.

Poslanec Heinrich, ki spada h gospodarskeji stranki, pravi, da je glavno prizadevanje njegove stranke to, da pripomore k slogi obeh narodnosti. Ustanovitev nemškega cesarskega prestola je stalšče notranje politike popolnoma predrugačilo. Levica pa hoče pretrgano nit stare politike na vsak način zopet tam zvezati. Govornik pravi, da je česki deželni namestnik obema strankama enako pravičen, in da Češka uže več let ni imela nobenega namestnika, ki bi bil tako nepristranski, on ni stankarski deželni namestnik, ampak avstrijski deželni namestnik. Zdražbe nemškega šulvereina so provzročile odpor. Prepripi mej obema narodoma so bili vedno, ali niso se iskali in izkoristovali. Govornik statistično dokazuje, da nemški narodnjaki nemajo mnogo privržencev, ali toliko več terorizma, govori o českem narodu in pravi, da je česki narod kulturni narod prve vrste. Golgata českega naroda bi bila tudi Golgata Avstrije. Sreča Avstrije obstaja v enakopravnosti vseh narodov. — Adresna razprava se potem sklene. Za glavna govornika sta bila izvoljena Czartoryski in Plener.

Nato predlaga Neumayer in tovariši, naj se uvede nova živinska sol. Potem se seja sklene.

V seji 21. t. m. je glavni govornik poslanec Plener trdil, da je ministerski načelnik zasuknol Knotzove besede o vojski in po svoje razložil. Pismo vojnega ministra dejanj ne spodbija in ne more se trditi, da ministerski načelnik levice ni razžalil. Govornik naglašja, da je v začetku podpirala levica grofa Taaffeja pri važnih zakonih, vlada pa je polagoma potrgala vse niti, ki so jo vezale z levico. Zakonodajalno delo večine je nerodovitno, ker narodnostni razpor se je poostiril. Pri državnem jeziku ne gre za podvrženje, ampak za potreben red. Federalizma v Avstriji Nemci ne dopusté. Politika večine pelje do skrajnega upora Nemcev.

Za Plenerjem je govoril Czartoryski i naglašal, da ima nemški jezik izjemno srališče i ni potreba tega stališča pozakoniti. Večina želi celokupnost državne moči s kolikor mogočo samostojnostjo dežel.

Poslanec Sturm trdi, da se z novim načelom nič ni pridobilo, ker Čehi zdaj več zahtevajo, nego pred letom 1879. Skrajni čas je sprava z Nemci. Poročevallec Zeithammer živo obžaluje, da so nekateri poslanci levice tako govorili, da so grešili zoper poslaniško dolžnost, ker vinteresu notranjega miru ne bi se smelo olje v ogenj vlivati. Govornik se čudi drznosti poslanca Knotza, da je tako napadel vsestransko pravičnega českega deželnega namestnika. Hegemonije enega naroda večina ne pripoznava. Nemci so, žal, uže dvakrat v spravo podano roko odvrnoli.

Pri imenskem glasovanju se je potem adresni načrt manjšine z 194 glasovi proti 129 zavrgel in adresni načrt večine z 177 glasovi proti 146 sprejel. Coroninjevci za glasovali zoper načrt večine. Demokrati in antisemiti so zapustili zbornico pri glasovanju o adresi manjšine, potem pa glasovali zoper adresno večino. Južnotirolski poslanci so zapustili zbornico pri glasovanju o adresi večine.

V seji 22. t. m. se je pričela podrobna razprava adrese in dospela do dvanajstega odstavka. Prvih osem odstavkov se je sprejelo brez ugovora. Pri odstavku »organsko razvijanje avtonomije« je poslanec Reicher izrekel svoje obžalovanje, da se duhovščina vtika v volitve. Poslanec Swieczky je obžaloval, da ljudske šole na Sleskem služijo ponemčevanju. Poslanec Demel ugovarja in predlaga, naj se odstavek 9 do 11 zavržejo i na mestu njih sprejmo dotični odstavek manjšine. — Po končanji razpravi govori glavni govornik Adamek za odstavek adrese večine. Temu nasproti govori grof Coronini, glavni govornik manjšine in pravi, da se on in prijatelji njegove stranke avtonomije, kakoršna je sedaj, ne dotakno, ali pogubno bi bilo vse, kar bi bilo več; on je zoper razširjenje avtonomije v interesu celokupnosti države, on pripoznava potrebo zakona o rabi deželnih jezikov, vendar pa je zoper določitev nemškega kakor državnega jezika, ker to bi žalilo druge narode. — Potem se je sprejel odstavek 9 z 173 glasovi proti 149 in za tem odstavki 10, 11 in 12. — Danes se razprava nadaljuje.

Gospodarska zbornica je imela 21. t. m. sejo; v njej sta se sprejela zakona o novčanju in pobiranju davkov v prvih treh mesecih l. 1886 v drugem in tretjem čitanju; nazadnje se je izvolilo petnajst udov v železniški odsek.

Delegaciji ste se 22. t. m. odprli na Dunaji. V avstrijskeji delegaciji je bil izvoljen za načelnika grof Falkenhayn, ki se je zahvalil za zaupanje, prosil za krepko podporo in naglašal, da bo skrb delegacije, dovoliti sredstva, ki so neobhodno potrebna za vojsko in mornarico. Pred vsem moramo vedno pred čmi imeti povsod razodevajočo živo čutečo potrebo mirnega razvika. Le tam, kder se moč in modra previdnost družiti, zavarovan je mir. Načelnik sklene a trikratnim nazdravom na cesarja in delegati navdušeno odzivajo. Hlumecky je bil izvoljen za načelnikovega namestnika. Vlada je predložila račun za leto 1886. Skupne potrebščine znašajo 119 milijonov. mej temi za vojsko in mornarico 113. milijonov. Carinski prebitek je proračunan na 255.10 milijonov. Avstrija ima dati za pokritje 62. in Ogerska 62 $\frac{1}{10}$ milijonov. Bosniški proračun kaže pri potrebščini 8 $\frac{1}{10}$ milijonov prebitka 41.364 gold. Izvenredna potrebščina za vojake v Bosni in Hrcgovini znaša 59.10 milijonov. Načelnik je naznanil, da cesar sprejme delegate 24. t. m. ob enej uri popoldne. — V ogerskeji delegaciji je bil izvoljen kardinal Haynald za načelnika in Ljudevit Tisza za njegovega namestnika. Načelnik je v svojem govoru naglašal, da se kaže, da zdaj delegacije čaka večja naloga, toliko vsled večjih državnih stroškov, kolikor vsled dogodeb na balkanskem poluotoku zamotanih političnih razmer v Evropi. On meni, delegacija mora dovoliti vse, kar je neobhodno potrebno za ohranitev državne moči in veljave, pri tem pa se ozirati na to, koliko more ljudstvo davkov plačevati. Govornik je sklenol s trikratnim nazdravom na cesarja, na kateri je delegacija navdušeno odzvala. Kallay je predložil proračun. Cesar sprejme delegacijo 24. t. m. opoldne.

V Zagrebu se je 19. t. m. slovesno obhajala petdesetletnica preporoda hrvatske

književnosti v imenu hrvatskega in slovenskega naroda. Kdor ve, kaka je bila književnost pred 50 leti in kaka je zdaj, razveseliti se mu mora srce, ker tolik napredek je porok lepej bodočnosti.

Vnanje dežele.

Vshodnje prasanje je, kakor se kaže, vedno bolj zamotano, in kazalo se vedno bolj pomika na ono stran, kder je zapisana vojna. Vaznije vesti, po redu, v katerem so došle, tukaj priobčujemo, in sicer imamo od 20. t. m. ta le poročila: Ministerski svet v Sofiji je sklenol sklicati narodno brambo, ako se potrdi vest, da se srbska vojska na bolgarske meje zbira. — Grška vlada je odgovorila velevladnim na njihovo svarilo, v tem odgovoru pravi ona: Združenje Bolgarje in vshodnje Rumelije bi popolnoma razrušilo status quo na balkanskem poluotoku in z njim tudi enakostje moči, ki na njem stoji, in nastala bi nevarnost za grško, ne pa za bolgarsko prebivalstvo, da se popolnoma uniči. Grška odkritosrečno želi mir, ali nepravilno bi bilo, zahtevati, da malomarno gleda dogodke, ki zadevajo nje životne interese. — Grška vlada je zaukazala zgradbo vojaških cest na mejah. — Poslanci v Carigradu so sklenoli, priporočiti svojim vladam, naj v Atenah in Beogradu postopajo tako, kakor v Sofiji. — Poročila od 21. t. m.: Bolgarska vlada je vročila diplomatskim opravnikom prepis srbske vladne note. Iz te note se vidi, da na srbske meje podpihovanje in hujskanje še vedno traja. Bolgarski mejni uradniki se hujskajo, naj primejo za orožje, naj zahtevajo združenje z Srbijo, obča se jim, da jim takoj pride na pomoč srbska vojska, da bodo pet let davkov in vojaštva oproščeni in da dobó darove v novih. Srbska vlada na to noto še ni odgovorila. — Crnogorska vlada je izdala ukaz, da se nobeden ne sme iz Crnogore izseliti. — Grška vlada namerjava razpisati naroden zajem; grške naselbine ponujajo velike svote v primerljivi vojne. — Poslanci velevladi so zopet skupno grško vlado svarili. — »Morning Post« pripoveduje, da je angleška vlada te misli, naj se skuče konferenca, ki predruči nekatere točke berlinske pogodbe. Angleška, francoska in italijanska vlada so popolnoma prepričane, da status quo ante ni več mogoč. Tudi se ne ujemajo s tem, da bi se bolgarski knez odstavil. Omenjeni časnik dostavlja, da bi najboljša bila, ako bi se Avstrija in zapadne vlade porazumele, ker tako bi mogoče bilo mir ohraniti in Turčijo rešiti. — Hicks-Beach je izjavil v nekem zboru konservativcev v Jorku, da je upanje, da se mir na vshodu ohrani. Vlada bo skušala z družimi velevladmi na to vplivati, da države na Balkanu dobó dobro vlado, da se pravičnim njihovim željam ustrezí, in da se Carigrad napada kake tuje države obvaruje.

Poročila od 22. t. m.: Turška vlada je poslala velevladnim okrožnico in predlagala, naj se v Carigradu snide konferenca, ki se bo pečala izključljivo z vshodnje-rumelskim prasanjem na podlagi berlinske pogodbe; v tej okrožnici se ona sklicuje tudi na zbiranje srbske in grške vojske na mejah. — Bolgarski zastopnik je poslanecem v Carigradu naznanil, da srbski kralj ni hotel posebnega bolgarskega polalanca sprejeti, in da je ukazal svoji vojski, naj se pomakne na bolgarsko mejo, to je naznanil tudi turški vladí. — »Journal de St. Petersbourg« pravi: vlade so v tem edine, da pripoznajo povrnitev v status quo, kar je edino sredstvo, da se mir ohrani. Ta naloga ni lahka, mnogo ovir se jej na pot postavlja; vendar je upanje na ugodno rešitev, ker so velevladi jedine.

Francoska poslanska zbornica je sklicana na 10. novembra, da preišče veljavnost volitev. Kongres pa se ima sniti 21. decembra, da izvoli načelnika, skoraj gotovo bo Grewy zopet izvoljen.

Brunšviško prasanje je rešeno. Deželni zbor je soglasno izvolil pruskega princa Albrehta za vladarja.

Iz Madrida se poroča, da se Karlisti vrejajo po vojaški, da jim bo lažje o ugodnih prilikah delati za svoje namere.

V Kodanji je 21. t. m. ustrelil nek tiskar na ministerskega načelnika. Čakal ga je v veži njegovega stanovanja

in sprožil manj, ko se je vrnil domov, a zadel ga ni. Napastnika so zaprli.

Angleži so sklenoli podvreči si Birmo; poslali so kralju ultimatum, a ker kralj angleških tirjatev ne bo mogel sprejeti, osvoje si njegovo kraljestvo z vojsko; 8000 mož imajo za to podjetje že pripravljenih.

DOPISI.

S Primerja 19. okt. Nek »Sočina« dopisnik tolaži svoje kolege č. gg. vikarje, da se ni treba jim bati, da ne bi bili od vlade za samostojne pripoznani, kajti pravi: »Kedo si bo upal trditi, da niso goriški vikarijati v tem številu (samostojnih duhovnih)? Ustanovila jih je cerkvena oblastinja v edinosti s c. k. vladó.«

Vse prav, vendar mislim, da ne pojde vse tako gladko, kakor g. dopisnik misli. Goriški vikarijati so nekateri neodvisni in dosledno tudi samostojni, drugi so zopet odvisni in vendar samostojni v zmislu postave, ker imajo, kakor menim, lastno jurisdikcijo in so ustanovljeni z vladnim odobrenjem; pa so tudi taki, ki so ne le odvisni, temuč tudi brez lastne jurisdikcije, n. pr. vikarijati Velike Žabljice, Lokaveca, Oseka, Jeh in menim, da enačih še več v goriške nadškofiji. Gotovo ne bode nikdar mogoče spraviti v število samostojnih duhovnih. Pa tudi za druge vikarijate bi lahko nastala nevarnost, ako je res, da tržaška vlada hoče samo instalirane dušne pastirje samostojnim pripoznati.

G. dopisnik še vpraša: »quid ergo faciendum«. Ko sem se pred kratkim o tem z nekim g. župnikom pogovarjal, dal mi je na to ta le odgovor: »Če gg. vikarji, ali kateri drugi duhovniki hočejo biti samostojni, naj se potrudijo napraviti župnijske izpise in naj potem svojega škofa prisilijo, da vikarijate, ali katere druge nesamostojne duhovnije povzigne v župnije, potem bodo vsi samostojni in kot taki tudi plačani.«

To se mi je zdel prav moder odgovor, to je tedaj storiti in nič drugega. V ljubljanski in po nemških škofijah sploh ne poznajo služb razen župnij, le na Primorskem imamo toliko teh božjih vikarijotov in kapelanij, pa nobenemu drugemu na škodo, nego dušnim pastirjem samim. Naj se torej povzdignejo v župnije in duhovnom ne bo treba proti novej postavi več se posvetovati in ugibati: »quid faciendum«.

Z Goriškega dne 15. oktobra. (Resnicoljubnost). Udje družine se opirajo drug na drugega. Dober hišni oče in mati skrbita, da je nju hiša in družina v redu ter s potrebnim preskrbena, hišini pa služajo gospodarja in gospodinjjo ter pomagajo delati, da more družina shajati. V šoli učitelj, a njegovi učenci ga podpirajo s tem, da ga lepo služajo ter mu povračujejo njegov trud z lepim in spodobnim vedenjem. Vsak dober sosesčan ali deželan želi svoje soseski ali deželi, da bi bila srečna. Pametni sosesde žive med seboj v miru in ljubezni, radi si pomagajo, spoštujejo se ter ravnajo po nasvetu pametnih oseb v soseski. V dobri soseski se ne dela razloček med stanoví, ampak vsak ima določen svoj delokrog, v katerem deluje ter skrbi za svojo blagost in blagost vse soseske. Gospod duhoven in učitelj se posebno bavita z odgojo mladine ter skrbita, da se mladina izobraža na podlagi prave verske morale, prizadevata si s pomočjo roditeljev, da odgojita mladino, katera bo čisto ponos soseski ter si svoj kruh z umnim ravnanjem lažje pridobivala.

Vsakateri človek potrebuje pomoči od drugega. Stan je stanu potreben, a vsi stanoví pa se morajo med seboj ljubiti, drug drugega podpirati in spoštovati, ker ni mogoče družemu brez drugega shajati. Brez vzajemne miroljubnosti ne morejo biti udje v družini in ne v soseski srečni. Pogledmo le v hišo, kder si hišni gospodar in gospodinja nasprotujeta. V takej hiši postane vsa družina nekako zbegana, lepe in potrebne lastnosti iz družine izginejo, mesto teh pa nastopi prepir, lenoba in slednjič siromaštvo, katero potem pogubi to družino. V šoli, kder ne delujeta gosp. dušni pastir in učitelj vzajemno — ni pričakovati napredka — ljudstvo zgubi zaupanje do šole, do duhovnega ali učitelja, mladina postane razbrzdana in boljše bi bilo, da bi se v takej občini nikedar ne bilo slišalo o šoli. Enako slabo se godi tudi med soseski ali deželani, kder ne bivata mir in edinstvo. V deželi mej narodom, kder se začne škúvanje in hujskanje med stanoví, izgine ljubezen, nastopi pa mržnja in sovraštvo, kat-ro v narodu grize, dela razprtje in mesto da bi narod napredoval — nazaduje in tak narod se gotovo zakopa prej ali slej v revščino in siromaštvo. Udje v družini si morajo biti udani. Udanost je tista krepost, ki vodi za seboj resnicoljubnost, odkritosrečnost in poštenost. Brez resnicoljubnosti si ni misliti pravo značilnega uda v družini. Resnica je edino prava pot, po kateri mora človek v svojem življenji hoditi in vsaka še tako majhna odstranitev od resnice pelje človeka na pogubljivo pot. Delavec, ki svojih vsake danjih dolžnosti ne bi spoľnjeval,

izgubi pri gospodarju zaupanje in slednjič tudi službo, posledica njegovega krivega ravnanja je — siromaštvo.

Človek mora resnico ljubiti zaradi njenih dobrih lastnosti in uspehov, a ne iz dobičkolupnega ozira, ker take postopanje bi bilo nasproti lastnemu prepričanju. Resnica pa se mora vendar kedaj zamolčati, posebno pri mladini, ako bi ona to napačno razumela in bi se bilo slabih nastopkov zaradi te bati. V takem slučaju je najbolje, da se takemu govoru da drugo mer, tako da poslušalec še prehoda ne zapazi.

Vse drugače pa je, kar se tiče resnice pri odraslih. Tukaj je treba resnico nad vse spoštovati, to odkritosrečno izreči, podpirati jo z dokazi in ne odjenjati, da se trmoglavcu, ali hudobnežu, ali kakor se ga že hoče vzeti, resnica dokaže. Tukaj ne velja pregovor: Resnico reci, pa uteci — ker taka izpoved resnice bila bi poslušalcem le v pohujšanje in isti, ki je resnico sicer govoril, a je ne utemeli, bil bi v njih očeh lažnjivec, podtikalec, tukaj je toraj posebno paziti, da se vsigdar le govori resnica, katera se more tudi z izglede utemeljiti. Bolje je toraj zadevo, o kateri sicer sodi, da je resnična, a je ni mogoče dokazati, zamolčati, nego pa, da bi ta služila v spotiko in pohujšanje.

Roditelji, kakor tudi ljudska šola imajo lepo in važno nalogo mladino po pot resnicoljubnosti voditi, ker le tako bo nje prihodnost srečna. Oni pa to dosežejo, da z otroki vedno in povsod ljubeznivo in odkritosrečno občujejo, pa ne s preveliko strogostjo, ker le tako se mladina resnice in odkritosrečnosti privadi. Z strašili se pri otrocih malo ali nič ne doseže, pač pa z ljubeznijo. S poslednjo se vzbudi pri mladini čut časti in ponos na samega sebe. Pri mladini treba prehitro odgovarjanje zadržati, ker od tod izvira nepremišljenost. Nepremišljenost in prehitro odgovor je čisto vzrok neresnične izjave. Ta na puka pri mladini pa je prvi greh — je laž, ki pozneje ves človekov značaj pokvari. Razni so vzroki laži, glava vseh pa je hudobni namen, katerega je koj, ko se pokaže, v korenini zatreti.

Če so stariši ali gojitelji prepričani, da je otrok lagal, naj koj preiskujejo vzrok in potem ne zamude ga opominjati in če treba tudi kaznovati, ter otroku dokazati, da ni resnice govoril. Opomin naj bo mil in kazen po razmerah. Stariši, kakor tudi odgojitelji naj bodo vedno v dogovoru, ter naj iščejo drug pri drugem pomoči proti tej pregrehi. Izgledi mičejo — pravi pregovor. Treba torej, da so stariši in gojitelji v vsem vedenju otrokom izgledni. V svojem poslovanju naj bodo značajni in pri vseh opravkih mož-beseda, da človek misli, to mora in je njegova sveta dolžnost govoriti in to tudi v dejanji pokazati. Po svojem dobrem prepričanju naj človek dela, drugače bolje, da molči in se v zadeve, ki jih ne umeje, ne vtika. Brez premisleka naj tudi otroci ne doma, ne v šoli ne govorijo in ne delajo. Govor in mišljenje naj se vedno vjemata, kar so otroci govorili in storili, o tem se morajo tudi prepričati.

Človek, ki se v svojem življenji po lastnem prepričanju ravna, ima stanoviten značaj. Nasprotno pa pravimo takemu, ki drugače misli, a drugače govori, da se ravna po vetru, kar tudi brez značajnosti zovemo. Taki ljudje se uče kot mladi niso lastnemu prepričanju privadili in zato temu tudi zvesti niso. Oni prestopajo v življenji iz enega ekstrema v drugi in jih ujezi vsaka še tako malenkostna stvar, nad katero se potem bodi si opravično ali neopravičeno hudujejo. Pri tacih slednjič ne velja več zapoved ljubezni do bližnjega, ampak vodi jih strast in zaganjajo se brezozirno v druge ljudi, za podlago služijo jim osebnosti, prav radi obirajo drug stan, kratko mu zaslužene pravice. Radi trdijo taki ljudje, da je belo črno, govor drugih prav radi zvejo, in brez pojasnila, nedostojen, nepopolen — obnašajo pretirano in prisrskano. elo drugih jim je osorno in pri redkokateri doberj namei vidijo napredek. Povsem in povsod hočejo, da velja njihova, ako bi se pa predzrnel kedo takega človeka poprašati, naj dokaže, kar je trdil, za odgovor dobi: »Tako je ljudski glas — tukaj ni treba dokazov«. Tacemu človeku pravimo tudi vetrnjak, z onim ni mogoče govoriti.

Stariši in gojitelji mladine pa si zapomnite, da edino prava pot do srečne prihodnosti, od katere je blagost ljudstva odvisna, je resnicoljubnost, ki rodi odkritosrečnost, a poslednja zopet poštenost in misli in besedah. Mladina naj se torej izgojuje po izgletnem vedenju roditeljev in odgojiteljev na podlagi lastnega prepričanja. Iz tacih gojencev odraste resnicoljubni, poštení in značajni možje, kateri bodo svoji domovini in narodu čast delali.

Iz Kanala 19. oktobra 1885. Dne 2. oktobra t. l. okoli 6. ure zjutraj je udarila strela v zvonik cerkve Marija Celj nad Kanalom s tako močjo, da je zvonik tako poškodoval, da je vsak hip se bilo bati, da se podre na cerkev zvonovi vred, noben človek se ni upal blizu cerkve. Velika nesreča bi se bila utegnola pregoditi, ako bi se bilo to zgodilo o času daritve sv. maše, kajti šipe oken so bile tako rekoč v prah

razdrobljene in hvala Bogu, da ni prišlo do večje nesreče.

Čast in hvala č. g. vikarju te cerkve, preljubljenemu našemu Antonu, da se je prvi na vso moč začel prizadevati, da ni se zvonik podprl, ker se je bilo vsako minuto bati, da se na cerkev zvali; šel je toraj g. vikar hitro pomoči iskat in našel jo je tudi v osebah gg. Franca Valentinčiča in Petra Valentinčiča, izvrstnih zidarstvih mojstrov iz Kanala. Ona sta se hitro spravila na težavno in nevarno delo, ter sta nepridankovano hitro to delo brez nesreče dovršila in zvonovi sedaj zopet veselo svoj glas na kanalsko dolino pošiljajo. Toraj sta omenjena mojstra vredna tudi svojega plačila, katero pa se jima, kakor se sliši, v hvaležnost hoče skrditi. Naj toraj g. župan iz Kostanjevice ne zavlačuje te stvari. Kanalec.

Domače in razne vesti.

Gospod Franc Cegnar naš sl. pesnik je bil imenovan te dni po ministru za trgovino in promet, Baronu Pino-tu višim poštanim kontrolorjem. Ta vest bode toliko bolj razveselila vse Slovence, ker se je s tem storila pravica enemu najboljših našega naroda. Čestitamo presrečno!

Imenovanje. Finančni komisar Ivan Bregant je bil imenovan finančnim tajnikom pri finančnem vodstvu v Trstu.

Naučni minister imenoval je aprob. prof. kmetijstva E. Kramarja utom izpraševalne komisije za ljudske in meščanske šole na Goriškem. — Pred nekoliko meseci so prinesli nekateri časniki notico, da je g. Žepić imenovan izpraševalnim komisarjem za ljudske in meščanske šole na Goriškem. Kolikor se nam iz zanesljivega vira poroča, ni bila to istina, ampak le raca, katero je g. Žepić sam med svet poslal. Stvar je bila le taka: Ker prejšnjega izpraševalnega komisarja g. Povše-ta ni več bilo v Gorici, bilo je »ad hoc« in sicer izjemno dovoljeno, da g. Žepić sme samo enega kandidata ispitati, kateri je moral radi tega par dni v Gorici odrešnja čakati. Pač čudno bi bilo, ako bi ljudje učitelje izpraševali, ki sami še za ljudske šole nemajo učiteljske sposobnosti.

† Carol Matti pl. Selski, katetel na nemški šoli, je umrl denes v 43 letu svoje starosti. Bil je dober učitelj in uzoren duhovnik. R. L. P.

Razpisana je služba pomočnega sluga pri tuk. c. k. na namestništvu. Plače je f. 362. Prošnje do konec novembra.

Pevski zbor del. pod. društva razpošilja ta le vabila se sporedom vred. P. n. gospod! Usojamo si, Vas uljudno povabiti na sijajni koncert pevskega zbora delalskega podpornega društva v Trstuv dvorani »Slovanske italnice« (Monte verde) v nedeljo 8. novembra 1885. Pri tem koncertu sodelujejo nekateri diletantje, diletantinje in civilna godba. Po koncertu začne ples. Ker je čisti dohodek namenjen fondu gori omenjenega pevskega zbora, nadejamo se, da bode naš poziv prijazno sprejeli. Vstop je 30 novč. za osebo. Z odličnim spoštovanjem: Odbor pev. zbora.

Spored 1. D. Jenko »Naprejši, popotnici« godba. 3. Dr. B. Ipavec »Mi vstajamo, zbor (novo). 3. Rieder »Por pouri slovenskih pesem«, godba. 4. J. Kumpf »Puža u pustinjah«, četverošpev (novo) 6. Švarc »Četvorka po slovenskih motivih«, godba 6. I. pl. Zajc »Hrvat, zbor z osmospevom (novo) 7. Eisenhut »Sokolada«, godba. 8. F. S. Vilhar »Nezakonska mati«, samospev za sopran s spremljevanjem glasovirja, poje gospica J. Piano (novo). 9. Dr. B. Ipavec »Domovini«, zbor s bariton i tenor samospevom. 10. Titi »Slovenska ouvertura«, godba. 11. F. Tence. 12. A. Hajdrih »Želje Slavjana«, zbor (novo) 13. Ivan. pl. Zajc »Finale iz opere Zrinski«, godba. 14. Ples. Začetek točno ob 8. uri zvečer.

Ustopnice prodajajo se v uradu delal. popornega društva Via Molino piccolo št. 1, v tiskarni g. Dolenca, Via Torrente št. 12, pri gosp. Fr. Žitko, Corsia Stadin št. 1, in pri gosp. Kržé, Piazza S. Giovanni št. 3.

Tržaškim podružnikom (Consorti) kateri so sposredovanjem nas to je društva Edinost reklamirali volilno pravico za mestni zbor v III. ali pa v IV. razredu, naznanjamo s tem, da se je včeraj 20. in 21. t. m. dotična pravda v njihovem imenu proti mestnemu zboru tržaškemu pred državnim sodiščem na Dunaju, katero je spoznalo, da sta se magistrat in mestni zbor tržaški zakrivila nepostavnosti, ker nista hotela vpisati v volilni imenik onih 380 podružnikov. Razsodba se je vršila na podlagi članka IV. temeljne postave od 21. decembra 1867, kateri pravi, da imajo vsi tisti, kateri plačujejo davek od posestva ali obrtnije, volilno pravico v tistej srenji, v kateri prebivajo.

Uže mnogo let so Lahoni naše mnoge volilce slepili in za nos vodili, s to razsodbo je menda enkrat konec gospodstvu rudeče garde, ki je Trst pritirala skoraj do breznja. Tudi zdaj se bode magistrat še branil, da prav po otročje ne vpše vse

te reklamante mej volilce, toda mi in drugi bomo skrbeli, da se zgodi, ako ne drugače, na izrečno povelje vlade (per ordine superiore). Ker je stvar velike važnosti, bomo še več pisali o njej. Za zdaj opominjamo vse reklamante, da dobro pazijo, kako se bode reč dalje vršila.

Za okoličane po toči ponesrečene darovali so nadalje: Fontana f. 20, A. Eulambio in brat f. 20, Franc K. Ferrari f. 10, vitez Aleksander Opnič f. 25, N. Goldschmidt f. 20, Josip H. Costi f. 30, L. Borghi f. 10, Anton Dejak f. 20. Skupaj f. 1573.

Velikodušni okoličani. Poročajo nam iz neke srenje iz zgoranje okolič, da so šli prvi možje iste srenje te dni do magistratovega komisarja na O. in mu izjavili v imenu omenjene vasi, da oni se odpovedo vsakej podpori od strani odbora na korist bratom dolence okolič, posebno pa Škedenjcev, ki so imeli največ škoto. Od teh ljudi kmetov bi se moral uči plemenitosti še celo kak župan, katerega imenujejo »vzvišenega«, kaj pa še le šior Poldo.

Zadnja povodenj je po okolici napravila ne 20.000 gl. škode, kakor poročajo drugi tržaški listi, ampak nad 50.000 gl., blizu 20.000 gl. škode je le na Greti in v Rojanu. Tudi v mestu je zadnja povodenj še precej škode napravila, toda z okolico v nobene primeri. No, cikotija! Hic Rhodus, hic salta!

Glavno ravnateljstvo avstrijskih drž. železnic predlagalo bode pri konferenci v mesecu decembru, naj se lokalni tarifi avstro-ogerskih železnic tako spremenijo, da se otroci do četrtega leta (do zlat samo do drugega leta) morejo prosto voziti, če ni zanje treba posebnega prostora in če nista več kot dva taka otroka v družbi jedne odrasle osebe.

Javni izpit učencev na deželni viinarski in sadjarski šoli na Slapu bode v četrtek 29. t. m.

Policijsko. Neke gospi je na ulici Torrente nek zmikavt ukradel iz žepa mošnjiček, v katerem je bilo f. 250. — Znanega fakina »Čula« so dejali v zapor, ker je vkradel vrečo kostanja. — Včeraj dopoldne je nekdo pred veliko karnarino ukradel nekemu Sežancu iz voza vrečo tobaka vredno 60 gl. — Zapri so zaradi vlačuganja po Trstu te osebe: Ivana D. iz Gorice, Alojzija B. iz Kočevja, Ivana V. iz Sežane, Jožefa B. iz Kopra, Jožefa B. iz Mirne in šest Tržačanov samih takih ljudi, katere je treba držati najmanj par korakov od sebe.

S Krasa se nam piše: Dutovlje, Tomaj in sosedne vasi so pridelale letos jako malo terana, kajti polje ni dalo nič. Je latniki okrog hiš so bili nenavadno obloženi. Teran, kar ga je, mislimo, da bode izvrsten, samo škoda, da ga je malo. Naj se torej kupci požurijo, kakor prejšnja leta tudi letos nas obiskati, kapljjo dobe dobro.

Naj pri tej priliki omenim, da terani iz Dutovlj, Tomaja so res mej najbolja črna vina prševati, pa samo dokler so v prvej toki. V kremah, naj bo tu na Krasu, ali pa v Trstu, toči se mej letom tudi kraški teran, pa ima le ime, drugega nič. Tudi na Vipavskem hočejo imeti terane. Jaz sem ga to poletje v nekej vip krčmi pil četrtinko, imel sem ga zadoosti. Barve mu ni manjkalo, alkoholi pa še manj. Reklo se mi je, da je iz nekega imenitnega vipavskega brama.

Na tak način, tako sem si mislil, dela se konkurenca kraškemu refošku, pa naj se le dela, vendar: izvan Krasa ni terana, in če je teran, pa je pacan.

Tržno poročilo.

Kava — jako dobra kupčija po trdnih in celo viših cenah. Tendence najboljše, ker dobajo ugodna poročila tudi iz Amerike. Prodalo se je te dni 1400 vreč kave Rio po for. 41 do 59, 1000 vreč Santos I. vrste po fr. 58 do 61, 500 vreč Java Mal. po f. 59 do 62, Portorico stane for. 96 do 100, Ceylon plant f. 86 do 125.

Sladkor — slaba kupčija po nižjih cenah; prodalo se je 5000 metrič. stotov sladkorja v kosih po f. 23 do 27.

Sadje — v jako dobrem menenju in so cene skoro skoz in skoz postale višje. Pomeranče, limoni f. 250 do 725, mandlji I. vrste for. 82 do 86, datlji for. 40, fige v venci f. 13, rožiči f. 650, opasa f. 21 do 44, cveče f. 17 do 31, Eleme f. 29 do 45, Sultanina f. 26 do 46.

Žito — brez kupčije. — Pšenica ruska f. 975, kuruza podovanska f. 650 do 660.

Les — brez vsake kupčije, cene vsaki dan slabše.

Seno — nekoliko boljše obračtano; denes se prodaja dobro konjsko po f. 120 do 160.

Olje — jedilno f. 40 do 46, namizno f. 60 do 88, bombažno ameriško f. 36.

Petrolje — trdno na f. 980 do 990 s tendenco za višjo ceno.

Riž — italijansko f. 16.50 do 20.50, birmanski f. 12 do 15.

Domači pridelki — šizol še precej obračtano; rudeči stane f. 1025; bohinec f. 11; koka f. 12, maslo I. vrste štajersko pa gre už po f. 94 do 98.

Borsno poročilo.

Vsled ugodnejših poročil je borsna sopet postala mirnejša in so kurzi papirjev sopet boljše postali, mej tem ko so valute šle nazaj.

Dunajska Borsna

dne 23. oktobra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	82 gl. — kr.
Enotni drž. dolg v srebru	82 • 35 •
Zlata renta	108 • 80 •
5% avst. renta	98 • 95 •
Delnice narodne banke	865 • — •
Kreditne delnice	283 • — •
London 10 lir sterlin	125 • 15 •
Napoleon	9 • 95 •
C. kr. cekini	5 • 93 •
Kr. državnih mark	61 • 50 •

Sobe

Dve krasno meblirane sobe, usried grada za nizku ceno, mogu se otmah dobiti. Isto tako dobije se tuj hrana i celi obiskrba. Poblise u našem uredu št. 1-2

Zdravilni plašter (cerot)

Ozdravi temeljito vsako rano, bodisi še tako zastarana in kronična in tudi take, ki so se uže spr-menile v raka, ustavlja še tako močan glavobol, vse bolečine živcev in revmatizma v zgloboh, čudežno pomaga v bolečinah materinskih i. t. d. 50 letna skušnja z izvrstnim uspehom, kakor razvidno bo neštivilnih spričal, katere se morejo pokazati vsakemu — *dobira se le v lekarni*

10-9 Rovis, Corso št. 47.

Hiša

na lepem kraju v trgu Šendvid na Vipavskem s prostornim dvoriščem, izvrstnim vrtom, živinskim hlevom in obokano kletjo je na prodaj 8. novembra t. l. po javni dražbi z ugodnimi pogoji. 2-3

Županstvo Šentvid na Vipavskem dne 20. oktobra 1885. A. Uršič.

Nova

prodajalnica vencev

iz starih in svežih cvetic, kakor tudi vencev iz perl

po 80 kr. in več, ter velika žaloga

TRAKOV

z pozlačenimi besedami, odprla se je na Lesnem trgu (hiša Minerhi).

Podpisani je sprjel za ravnatelja g. Ivana Crasso, znanega cvetličarja iz Stare mitnice, radi česa upa, da ga bode slavno občinstvo mnogoštevilno počastilo, ker ima v svojih konservah vsakovrstnih rastlin in cvetic na razpoložaj p. n. občinstvu.

Anton Zulian, 2-6 cvetličar iz Rojana.

Slušajte in strmite!

12.500 komadov

čezramnih rut,

popolnoma dovršenih, tudi za največje dame, vseh le mogočih, modrih barvah, sivih, rujavih, črnih, rdečih, modrih, belih, škotskih, turških itd. se prodaja zaradi preselitve po for. 1 komad po poštnem povzetju odpošilja

Exportwaarenhaus «zur Austria» Wien, Oberdöbling, Mariengasse 31.

ŽELODČNE BOLEZNI

je mogoče **BRZO** in **POSVEMA** ozdraviti po **JERUZALEMSKEM BALZAMU** edini in nedosegljivi želodčni pijači.

Da si človek izvoli pravi lek proti želodčnim boleznim, pač ni tako lahko. posebno dandenes, ko v trgovini prodajajo vsakovrstne enake leke.

Večina raznih kapljic, izlečkov itd., katere se občinstvu kakor pravi čudeži priporočajo, niso nič drugega, nego škodljiva zmes.

Edini **Jeruzalemski balzam** si je zagotovil valed svoje priprave sestave, odločno oživljajoče in želodčne živce hitro krepčalne moči pravico prednosti nad vsemi dosedaj v tej stroki poznanimi zdravili, kar dokazuje tudi se vsakim dnem v več prasanje po njemu. Ta balzam bogat na delajočih snovih kineške robarbare, katere korenika je poznana zaradi njega ugodnega upliva na prebavljenje ni čiščenje, je zanesljivo sredstvo proti težavam v želodcu odvisnim od slabega prebavljanja; zato pa ga vsi strokovnjaki in zvedenci priporočujejo proti neješčnosti, zabasanju, smrdljivi sapi, gnjusu, riganju, bacanju, proti hemoroidalnem trpljenju, zlatenci in vsakei bolezni v črevesju.

Steklenica z navodom vred stane 30 novcev. 6-3

GLAVNO SKLADIŠČE u LEKARNI

G. B. PONTONI v GORICI.

Skladišča v Trstu v lekarni G. B. Roris, na Reki v lekarni al Redentore, G. Gmeiner, v Korminu v lekarni A. Franzoni, v Tomlinu v lekarni E. Palisca.

Čudovite kapljice Sv. Antona Padovanskega.

To pripravo in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dokaže njihova čudovita moč. Če se le rabijo nekoliko dni, olajšajo in preženejo prav kmalu najtrdozvrtnije želodčne bolezni. Prav izvrstno vstrezajo zoper hemoroide, proti boleznim na tetrih in na erasici, proti črevesnim boleznim in proti glistam, pri ženskih mlečnih nadležnostih, zoper beli tok, božjast, zoper scropok ter čisti pokvarjeno kri. One ne preganjajo samo omenjenih bolezni, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo. 53-26

Prodajejo se v vseh glavnih lekarnicah in avetu; za naročbo in pošiljatev pa edino v lekarnici **Cristofolletti e Gorici, v Trstu** v lekarni **E. Zanetti i G. B. Roris, G. B. Faraboschi in M. Rarasi.** Ena steklenica stane 30 novcev.

Varovati se je pokvarjenih posnetkov, s katerimi se zavolj želje po dobičku tu pa tam ljudstvo goljufa, dani nimajo nobene moči in vrednosti.
